

## **ВИПОВНИЛОСЬ 5 РОКІВ ПРОМИСЛОВОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НСМЕП!**

П'ять років тому, 22.11.2005 р. Національну систему масових електронних платежів (НСМЕП) було запущено до промислової експлуатації.

НСМЕП – це внутрішньодержавна банківська багатомітентна платіжна система масових платежів, в якій розрахунки за товари та послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються за допомогою платіжних смарт-карток. Розробником та власником системи є Національний банк України. Такої національної карткової системи не має жодна країна пострадянського простору.

Метою створення НСМЕП було розроблення та впровадження в Україні відносно дешевої надійно захищеної автоматизованої системи безготівкових розрахунків, яка в основному розрахована на роботу в режимі “офлайн”.

За станом на 01.12.2009 членами та учасниками НСМЕП є 65 установ, з них: 57 банків (включаючи Національний банк України) та 8 небанківських установ.

За даними Головного процесингового центру НСМЕП на 01.12.2009 банками-членами НСМЕП емітовано понад 2,6 млн. платіжних карток, встановлено близько 6 тис. одиниць термінального обладнання, наростаючі обороти НСМЕП перевищили відмітку 96 млрд.грн.

Лідерами з емісії карток НСМЕП є такі банки, як АБ “Експрес-Банк”, АКБ “Імексбанк”, ВАТ “Мегабанк”, ВАТ “Банк Демарк”.

З упровадженням НСМЕП громадяни України мають змогу оплачувати товари і послуги в безготівковій формі за допомогою смарт-карток, зберігати і накопичувати заощадження в банках на рахунках, отримувати заробітну плату та соціальні виплати.

У НСМЕП застосовуються платіжні картки із вбудованими чип-модулями – смарт-картки. Смарт-картка, яка є носієм копії фінансової інформації в НСМЕП, на відміну від пластикової картки з магнітною смугою, найбільш повно задовольняє вимоги безпеки, про що свідчить той факт, що за весь період експлуатації в НСМЕП не втрачено жодної копійки. На її базі створена високоефективна оффлайнова технологія, тобто така, що не потребує оперативного зв'язку з банківським рахунком під час виконання платіжних операцій (це дуже важливо, ураховуючи недостатньо високу якість вітчизняних каналів зв'язку) і значно зменшує експлуатаційні витрати. За рахунок цього участь у НСМЕП може брати населення України з малими доходами (пенсіонери, студенти, школярі тощо), а швидкість обслуговування значно вища, ніж під час розрахунків готівкою та за операціями із застосуванням платіжних карток з магнітною смугою.

Концепція побудови НСМЕП враховує можливість використання картки НСМЕП як технічного засобу для забезпечення:

надання адресної соціальної допомоги цільового призначення в грошовому еквіваленті;

надання адресної соціальної допомоги цільового призначення шляхом її обліку в іншій системі (побудова соціального процесингу);

проставлення електронного цифрового підпису на електронних документах за українським стандартом тощо.

Сьогодні на базі карток НСМЕП реалізується низка проектів, зокрема, такі.

### 1. Електронний студентський квиток.

Зазначений проект проводиться Міністерством освіти та науки України спільно з Національним банком України на базі державної інформаційно-виробничої системи “ОСВІТА” з використанням технології НСМЕП. Проектом впроваджено багатofункціональний електронний студентський квиток єдиного зразка з використанням технології НСМЕП, який поєднує в собі функції студентського квитка та банківської платіжної картки.

До участі у проекті залучено 35 вищих навчальних закладів (які територіально охоплюють більшість областей України). Емітовано понад 70 тисяч електронних студентських квитків. Емісію здійснюють банки-члени НСМЕП, серед яких АКБ “Імексбанк”, АБ “Експрес-Банк”, ВАТ “Мегабанк”, ВАТ “Банк Демарк”, АКБ “Меркурій”, ЗАТ АКБ “Львів”, ВАТ АБ “Столичний”.

Електронні студентські квитки реалізовано на базі карток НСМЕП-2, в яких використовується чип-модуль нового покоління, що має ряд технологічних і функціональних переваг.

Крім того, згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 14.05.2008 № 411 “Про впровадження інформаційно-аналітичної системи обліку та відшкодування пільг студентам (учням)” було прийнято рішення впровадити систему обліку та відшкодування пільг, що надаються учням навчальних закладів системи професійно-технічної освіти на основі електронного учнівського квитка єдиного зразка з використанням технологій НСМЕП і державної ІВС “ОСВІТА”.

### 2. Соціальна картка.

Сьогодні у рамках виконання міської цільової програми з надання соціальних пільг та інших видів допомоги населенню міста Одеси, яка реалізується на базі технології НСМЕП, впроваджуються такі соціальні проекти:

- “Дешевий хліб” – виплати на придбання хлібобулочних виробів в торговельних мережах;
- “Домашня аптека” – виплати на придбання лікарських препаратів в деяких аптеках міста;
- “Гаряче харчування” – виплати на харчування в певних їдальнях;
- “ЖКП” – виплати на адресну оплату житлово-комунальних послуг.

Упровадження зазначених програм дозволяє здійснити перехід від системи надання дотацій незаможним верствам населення до системи надання адресної допомоги, що, у свою чергу, забезпечить якісно новий рівень надання соціальної допомоги населенню в Одеській області.

### 3. Інтернет-платежі НСМЕП.

У рамках розвитку Інтернет-платежів НСМЕП УДППЗ “Укрпошта” у 2007 році у повному обсязі запровадила послугу поштових переказів за допомогою карток НСМЕП через Інтернет (УДППЗ “Укрпошта” є еквайром НСМЕП з вересня 2006 року). Таким чином, зазначена послуга стала доступною для використання як фізичними, так і юридичними особами (згрупований переказ).

Із впровадженням цієї послуги держателі карток НСМЕП мають можливість відправляти грошові поштові перекази на домашню адресу фізичних осіб чи до запитання в межах України безпосередньо зі свого персонального комп’ютера.

На сьогодні держателям карток НСМЕП доступні, зокрема, такі послуги:

- грошові перекази через Інтернет (система електронних переказів УДППЗ “Укрпошта” та система Інтернет-платежів SmartPay);
- сплата за комунальні послуги та електроенергію у містах Київ, Одеса, Харків, Львів та ін.;
- сплата за телекомунікаційні послуги (ВАТ “Укртелеком”, “Фарлеп”, “ЦСС” та ін.);
- сплата за послуги кабельного цифрового та аналогового телебачення (“Воля Кабель”, “Фаворит”, “НТВ+” та ін.);
- сплата за послуги провайдерів Інтернет;
- придбання карток мобільного зв'язку, IP-телефонії, хостингу та доменних імен, а також інших товарів та послуг в інтернет-магазинах.

#### 4. Мобільний платіжний інструмент НСМЕП.

Розпочато реалізацію пілотного проекту впровадження мобільного платіжного інструменту (МПІ) на базі технології НСМЕП, який дозволяє контролювати та управляти банківським рахунком, а також здійснювати платежі за допомогою мобільного телефону.

Зазначена послуга, яка відома на українському ринку під торговельною маркою “BANK-O-PHONE – мобільні платежі”, впроваджується ЗАТ “Центр Обслуговування Мобільних Платежів” (ЗАТ “ЦОМП”) спільно з Національним банком України, що виконує у проекті функції розрахункового банку.

У рамках проекту 18.06.2008р. було проведено першу міжбанківську транзакцію з використанням МПІ. Транзакція проведена між банками-членами НСМЕП ВАТ КБ “Іпобанк” (банк-емітент) та ВАТ КБ “Укргазбанк” (банк-еквайр). Клірингові розрахунки між учасниками також виконано успішно.

Стратегічним напрямком розвитку сервісу “BANK-O-PHONE – мобільні платежі” є підключення системних постачальників послуг, зокрема, комунальних служб, міського телефонного зв'язку, провайдерів Інтернет і кабельного телебачення та операторів мобільного зв'язку. Паралельно до цього проводиться підключення роздрібних пунктів у торговельній мережі.

У 2008 році було презентовано систему мобільних та Інтернет-платежів “ПлатиМО!”, розробником якої є ТОВ “Автор”. Система, побудована на базі технології НСМЕП, має об'єднати в єдину інфраструктуру обслуговування платежів комерційні банки, операторів мобільного зв'язку, торговельно-сервісні і транспортні підприємства.

Еквайрингова мережа побудована на основі системи “ПлатиМО!” має дозволити банкам, торговельним підприємствам і організаціям приймати оплату за товари і послуги через Інтернет, а також за допомогою кіосків самообслуговування і платіжних терміналів SAGEM Monetel (Франція) інтегрованих з торговельно-касовою системою Маркет+.

Як засоби оплати можуть бути використані платіжні картки НСМЕП (контактні і безконтактні), мобільні телефони з SIM карткою “ПлатиМО!”, мобільні телефони з інтерфейсом NFC і SIM карткою “ПлатиМО!”, готівка (у кіосках самообслуговування).

У грудні 2008 року у Національному Банку України успішно завершилися комплексні сертифікаційні випробування інтернет-терміналу “ПлатиМО-ІТ”.

#### 5. Митна картка.

У рамках укладених договорів про спільну діяльність між Національним банком України, Державним казначейством України та Державною митною службою України розроблено нормативні документи, зокрема, фінансову схему і технологію оброблення документів, для реалізації пілотного проекту “Система митних та інших платежів, що вносяться під час митного оформлення, та розрахунків з бюджетами з використанням технологій НСМЕП”.

#### 6. Інші проекти.

Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) спільно з Національним банком України ведуться роботи щодо використання технології та програмно-технічних засобів НСМЕП для виплати відшкодування вкладів та процентів фізичних осіб ліквідованих банків.

Національний банк вважає створення НСМЕП завершальною стадією у побудові системи електронних платежів в Україні.